

คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

การถอดบทเรียน แนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาโครงการสุขภาพ

รศ.ดร.จุฑารัตน์ สติธิปัญญา
สาขาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัวและเวชศาสตร์ป้องกัน
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โครงการพัฒนาศักยภาพภาคี สสส.จัดโดย สนส.มอ.
27-28 เมษายน 2564 ห้องประชุม LRC ผ่านระบบ ZOOM

บทเรียนคืออะไร

“ข้อค้นพบ/ความรู้ใหม่ หรือ การเรียนรู้/บทสรุป
จากการทำงาน/กิจกรรม/โครงการ ทั้งทางบวก
และทางลบ”

กระต่ายน้อยรู้ตัวว่าเป็นต่ออยู่แล้ว
ทันทีที่ได้ยินเสียงปืน ก็วิ่งหนีไปหลัง
ฮอดบรธาสัตว์ที่ตามมางู และแถม
ต่อให้ด้วยการหลับรอ ซัก 1 วัน

ด้วยความมุ่งมั่นของเจ้าเต่า และเพราะด้วยความ
ประมาทของกระต่าย ..ทำให้ผลการแข่งขันในครั้ง
นั้นออกมา....

คุณลักษณะของบทเรียน

- อธิบาย ผล และ เหตุ(ปัจจัย/เงื่อนไข) ที่ทำให้เกิดผลนั้นๆ
- ไม่ใช่แค่การเล่าเรื่องที่ผ่านมา แต่ต้องมีการอธิบาย/ระบุ วิธีการหรือแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติต่อ
- ถ้า.....แล้ว.....

ตัวอย่าง “บทเรียน”

- ถ้าชวนคิดชวนคุย และยกตัวอย่างใกล้ๆ ให้เห็น.....จะทำให้เปลี่ยนความคิดเดิม มุมมองเดิมได้ (พื้ตู้ใช้คู้กับคนในชุมชน....เพื่อเปลี่ยนความคิดและกระบวนการทำงานการท่องเที่ยว)
- ถ้าคนในชุมชนที่ทำหน้าที่บริการท่องเที่ยวมีความสุข ยิ้มได้จากจิตลึกๆ แล้ว จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุขได้
- ถ้าเครือข่ายเฝ้าระวังบุหรี ติดตาม รายงาน และปฏิบัติการตาม พ.ร.บ.การสูบบุหรีในสถานที่ห้ามสูบอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้เกิดสถานที่ปลอดบุหรีตามกฎหมาย
- ถ้าผู้สมัครใจเลิกบุหรีตัดสินใจเลิกแบบหักดิบ แล้ว จะทำให้โอกาสสำเร็จในการเลิกบุหรีได้ มีสูงกว่าวิธีการลดปริมาณการสูบ

การถอดบทเรียนคืออะไร

- เครื่องมือ/วิธีการ ชนิดหนึ่งที่น่ามาใช้ในการค้นหา/สกัดความรู้เพื่อนำมาใช้พัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น งานบรรลุเป้าหมาย ไม่เกิดความผิดพลาดซ้ำ
- ผู้ร่วมกระบวนการถอดบทเรียน เกิดการเรียนรู้

ปัจจัยเงื่อนไข

ปัจจัยเงื่อนไข

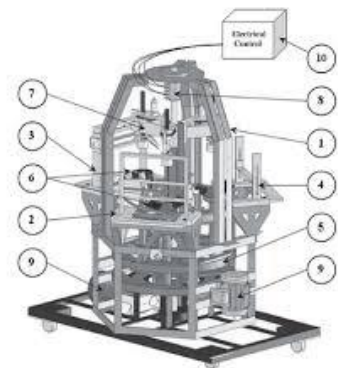
<https://www.facebook.com/1816381802/videos/10215530420933089/>

ความเป็นจริงที่ได้รับ

ผลลัพธ์ที่เราต้องการ
สวย กรอบ สด หอม หวาน
คนปอกไม่บาดเจ็บ

ทำไมต้องถอดบทเรียน

- ลดความผิดพลาด แบบ “ผิดแล้วผิดอีต” “ผิดซ้ำ” “เอาแล้วหล่าว” “พั้นนี้ ...ทุกที”
- เกิดการเรียนรู้....(ถ้าเสีย ไม่ใช่อ่าวนาง...ห้องเที่ยวเชิงนันทนาการ.....การทัศนศึกษาคือการท่องเที่ยว)
- พัฒนาโครงการ/กิจกรรม ให้ดีกว่าเดิม

ต้องการความรู้ เพื่อตอบสิ่งที่ปรากฏในถ้าเสีย ภาพที่พั้นถ้า ...จุดขาย ห้องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อนุমানภาพเขียน...เชื่อมโยงกับวิญญาณ..สร้าง Story ที่เทียบเคียง วิเคราะห์กับ Explicit K. (ประวัติศาสตร์ยุคต่างๆ) และเปิดให้มีการ Discussion เปลี่ยนตัวหนังสือ ....ข้อความยาวๆ ให้เป็นภาพ....

- เพิ่มโอกาส/ความสำเร็จ ในการบรรลุเป้าหมาย
- ผู้เกี่ยวข้องมีการเปลี่ยนแปลง....ที่ดีขึ้น

เรียนรู้ ห้องเที่ยวถ้าเสีย.....กิจการแข็งแรง รายได้เพิ่ม ความสุข

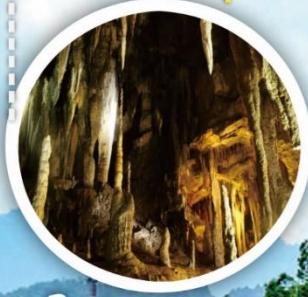
สปาร์รมชาติ
โคลนร้อน

พายคายัค
ท่าผีหัวโต-ท่าลอด

สำรวจโถงถ้ำ
ที่สวยงามที่สุดของกระบี่

นั่งเรือหัวโพง
ล่องคลอง สู่อันดามัน

คุณเขามาทำอะไรที่ขวอะไรกันที่ @บ้านถ้ำเสือ

ชมวิถี ศิลปะ วัฒนธรรม
5 โซนท่องเที่ยวถ้ำเสือ

กิจกรรมนันทนาการและ
โมซี ไร่ปรีดาโฮมสเตย์

เรียนรู้ และอิมมอร์รัลกับ
อาหารทะเลสดบนแพ

เขาตะปู เขาพิงกัน เกาะปินหยี
เกาะพิทักษ์ เกาะห้อง ลากูน
ทะเลอ่าวลึก ทะเลกาโรส
วัดพระธาตุแหลมลึก
วัดบางโพง

ชุมชนท่องเที่ยวบ้านถ้ำเสือ

086-6915151

ควรถอดบทเรียนเมื่อไหร่

เหตุ

ข้อเสนอโครงการ

PA : Peer Assist

เรียนรู้หลังปฏิบัติการ/กิจกรรม

AAR : After Action Review

ต้นน้ำ

ก่อนดำเนินโครงการ

กลางน้ำ

ระหว่างดำเนินโครงการ

ปลายน้ำ

หลังดำเนินโครงการ

ผลลัพธ์

เรียนรู้หลังดำเนินโครงการ

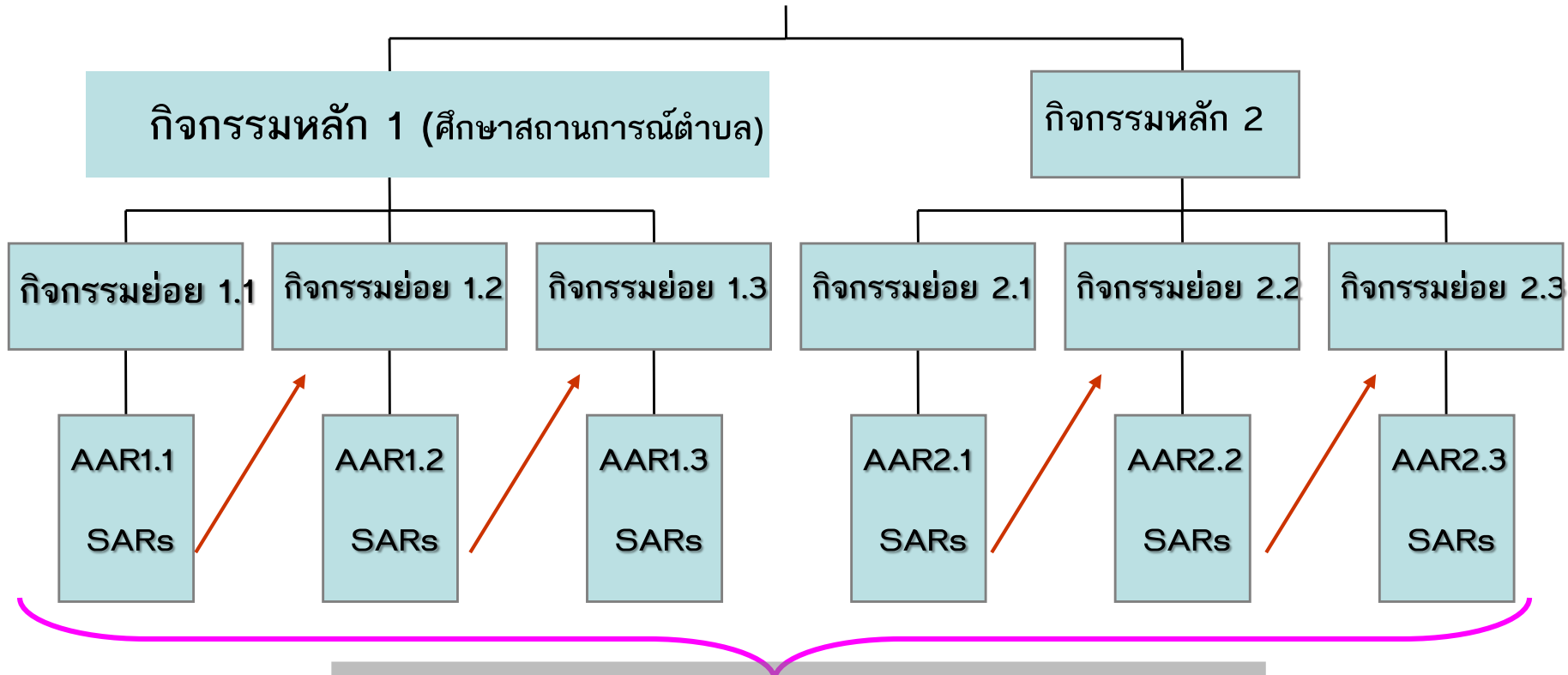
Retrospect

ความสัมพันธ์ระหว่าง AAR และ Retrospect

เริ่มต้น

สิ้นสุด

โครงการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย)

การถอดบทเรียนหลังการดำเนินงาน

ตัวอย่าง....โครงการ

ปัญหา

1. เด็กอายุ 0-5 ปี มีภาวะพอม ร้อยละ 6.28 เตี้ย ร้อยละ 6.90
2. ครอบครัวที่ทำเกษตรแบบปลอดภัย ร้อยละ 36.33
3. ประชากร (อายุมากกว่า 15 ปี) ที่มีน้ำหนักเกิน ภาวะอ้วน ลงพุง ร้อยละ 18.98
4. เกษตรกรที่ตรวจพบสารตกค้างในเลือดเกินมาตรฐานความปลอดภัย ร้อยละ 18.00
5. คนในชุมชนที่กินผัก ผลไม้ อย่างน้อย 400 กรัม ร้อยละ 20

วัตถุประสงค์ เพื่อให้

1. เด็ก และเยาวชนทราบถึงความสำคัญของการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ ถูกสุขลักษณะ
2. เด็ก และเยาวชนเข้าใจถึงเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยตามหลักศาสนา
3. ให้เด็ก และเยาวชนมีความรู้ เรื่องความมั่นคงทางอาหารและการผลิตอาหาร

ผลผลิต ผลลัพธ์

1. เด็กและเยาวชนทำเกษตรแบบปลอดภัยในครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 40
2. เด็ก และเยาวชนเข้าใจถึงเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยตามหลักศานาร้อยละ 50
3. เด็ก และเยาวชนมีความรู้ เรื่องความมั่นคงทางอาหารและการผลิตอาหารร้อยละ 50

สมมุติ....ผลที่เกิดขึ้นจริง

1. เด็กและเยาวชนทำเกษตรแบบปลอดภัยในครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10
2. เด็ก และเยาวชนเข้าใจถึงเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยตามหลักศานาร้อยละ 20
3. เด็ก และเยาวชนมีความรู้ เรื่องความมั่นคงทางอาหารและการผลิตอาหารร้อยละ 30

แล้วจะถอดบทเรียนอย่างไร

- การอภิปรายร่วมกัน
- ให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างเป็นระบบ ระหว่าง ทีมงาน ผู้ปฏิบัติ
- การอภิปราย ให้ข้อมูล เพื่อทบทวน
- วิธีการอภิปราย ใช้ ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามสำคัญ 3 คำถาม

1. สภาพความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรม นี้ เป็นอย่างไร

(เทียบผลที่เกิดขึ้นจริง กับ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ผลผลิต ผลลัพธ์ หรือตัวชี้วัดของโครงการ)

2. ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น (วิเคราะห์สาเหตุ/ปัจจัย/เงื่อนไข ทั้ง + และ-

วิเคราะห์ครอบคลุม ปัจจัย คน สภาพแวดล้อม ระบบ/กลไก)

3. ข้อเสนอแนะ หากต้องทำโครงการนี้อีก

(ข้อเสนอแนะต้องเจาะจง ปฏิบัติได้ : Specific Actionable

Recommendations : SARs

: ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร)

คำถามข้อที่ 1

- เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด
ของโครงการคืออะไร
- ผลที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร

1. สภาพความสำเร็จของโครงการ/ กิจกรรม นี้ เป็นอย่างไร

(เทียบผลที่เกิดขึ้นจริง กับ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด
ของโครงการ)

- มีแผนที่อาหารเพื่อสะดวกแก่การเข้าถึงของชุมชน
- มีจุดเรียนรู้การแปรรูป การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ข้าว อ้อยและพืชผัก
- มีแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด
- มีธนาคารกล้าไม้ และเมล็ดพันธุ์

1. สภาพความสำเร็จของโครงการ/ กิจกรรม นี้ เป็นอย่างไร

(เทียบเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ กับผลที่เกิดขึ้นจริง)

- เพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุที่เกิดจากการขับขี่ยานพาหนะบนถนน ในพื้นที่เสี่ยงของอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

สมมุติ ผลการดำเนินโครงการ อัตราการเกิดอุบัติเหตุ เพิ่มขึ้น

วิเคราะห์สาเหตุ.....ข้อมูล จากการขับขีชนสุนัข..สุนัขวิ่งตัดหน้า เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น

คำถามข้อที่ 2

- ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

(หาสาเหตุว่าเกิดจากอะไร วิเคราะห์สาเหตุ/ปัจจัย ให้

ครอบคลุม ตั้งแต่เริ่ม ระหว่าง และเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม คน
ระบบ/กลไก สภาพแวดล้อม)

- ควรวิเคราะห์ทั้งส่วนสำเร็จและไม่สำเร็จ (ปัจจัย + และ -)
- ถ้าเป็นโครงการใหญ่ มีหลายเป้าหมาย/วัตถุประสงค์/
ตัวชี้วัด อาจเลือกมาทดลองถอดบางเป้าหมาย/
วัตถุประสงค์/ตัวชี้วัด

2. ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

(วิเคราะห์สาเหตุ/ปัจจัย/เงื่อนไข ทั้ง + และ -)

1. มีธนาคารกล้าไม้ และเมล็ดพันธุ์ เพราะ

(การเกิดรูปแบบดังกล่าวมีวิธีการ ขั้นตอน ใครเข้ามาเกี่ยวข้อง และทำอย่างไร)

- มีการจัดทำแผนที่อาหารชุมชนพืช/สัตว์ โดยกลุ่มแกนนำเกษตรกร ...โดยการจัดทำแผนที่...มีขั้นตอน วิธีการทำ โดย.....
- มีและใช้ข้อมูลการผลิตรายครัวเรือนและปฏิทินการผลิต ที่เป็นจริง โดย

2. ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

- วิเคราะห์สาเหตุ/ปัจจัย/เงื่อนไข ทั้ง + และ - และครอบคลุม ปัจจัยภายใน ภายนอก เช่น คน ระบบ/กลไก สภาพแวดล้อม (สาเหตุที่ทำให้เกิดผลนั้น มีวิธีการ ขั้นตอน ใครเข้ามาเกี่ยวข้อง และทำอย่างไร)

ไม่มีแผนควบคุมประชากรสุนัขจรจัด (สาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน)

Time Line บ้านดำเสื่อ

- 2563** นำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน *CBMC* มาใช้กับกลุ่มผลิตของกิน ของใช้ สินค้าชุมชน และการท่องเที่ยว
  - ยกระดับการขับเคลื่อนกลุ่มชุมชนสู่ กลุ่มผู้ประกอบการหรือธุรกิจชุมชน
- 2560** พัฒนาทุนชุมชน ธุรกิจชุมชน สู่เศรษฐกิจชุมชน
  - ยกระดับการขับเคลื่อนกลุ่มชุมชนสู่ กลุ่มผู้ประกอบการหรือธุรกิจชุมชน
- 2560** พัฒนาสู่ชุมชนท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมและกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
  - โชนพัฒนาการท่องเที่ยว 5 โชน
- 2559** พัฒนาสู่ชุมชนท่องเที่ยว 6กล. ปี 2559
พัฒนาสู่ชุมชนท่องเที่ยวสุขุขภวาระ กับ สจ.รล. มอ. Thamsua Hapiness Village และ *KM*
- 2557** พัฒนาสู่หมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนต้นแบบจังหวัดกระบี่
- 2555** พัฒนาสู่หมู่บ้านโฮมทอปเพื่อการท่องเที่ยว
- 2554** พัฒนาสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ป
- 2554** พัฒนาองค์กรท่องเที่ยวเป็น "วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวท่องเที่ยวบ้านดำเสื่อ"
- 2553** พัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนาการ และธุรกิจไมซ์ ภาคชุมชน กำเนิดไร่ปรีดาโฮมสเตจ
- 2553** พัฒนาสู่หมู่บ้านท่องเที่ยว "ชุมชนท่องเที่ยวบ้านดำเสื่อ"
- ไร้ระบบ Social Enterprise เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์และรายได้สู่ชุมชน
- 2552** สำเร็จสู่ "หมู่บ้านสะอาด ถนนสวย" รางวัลชนะเลิศจังหวัดกระบี่
- 2542** เริ่มพัฒนาตามกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง "บวร" โครงการบ้านน่าอยู่สู่ชุมชนน่าใช้
- 2475** ก่อตั้งหมู่บ้าน "บ้านดำเสื่อ"
ชาลมี อำหลมี ชี้ร้างมาจากกลางขลา มาบุกเบิกตั้งบ้านเรือนอยู่

คำถามข้อที่ 3

- หากต้องทำโครงการ/**กิจกรรม**นี้ให้มีคุณภาพมากขึ้น
ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร
- ข้อเสนอแนะอยู่บนฐานความเป็นไปได้
- **ระบุว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร (SARs)**
บุคลากรอำเภอจัดทำแผน และทำหมั้น/ควบคุมประชากรสุนัขจรจัด
ภายในเดือน...
อบต.ติดตั้งกล่องวงจรปิด ผู้ให้อาหารสุนัขจรจัด

ใครจะเป็นคนถอดบทเรียน

- ผู้จัดโครงการ เจ้าของ ผู้รับผิดชอบ ผู้ดำเนินโครงการ (=เจ้าของความรู้)
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/กลุ่มเป้าหมาย
- **ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)** สร้างบรรยากาศ ตั้งประเด็นการอภิปราย เพื่อให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น สะท้อนการทำงาน จับประเด็น ดึง Tacit Knowledge (ถ้าเป็นไปได้ควรเป็นคนนอกโครงการ) มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ เป็นกลาง
- **ผู้ช่วย Fac** ช่วยจับประเด็น ช่วยตั้งคำถาม ควรเป็นคนในโครงการ
- **Notetaker** ช่วยรวบรวม สังเคราะห์ บันทึกบทเรียนจากการอภิปรายกลุ่ม

ใบงานสำหรับถอดบทเรียน

ส่วนที่ 1 : สรุปโครงการโดยสังเขป ในประเด็น

1.1 ชื่อโครงการ

1.2 ที่มา

1.3 วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ผลผลิต ผลลัพธ์

1.4 ระยะเวลาดำเนินการ

1.5 สถานะของโครงการ (สิ้นสุด กำลังดำเนินการ ฯลฯ)

ใบงานสำหรับถอดบทเรียน (ต่อ)

ส่วนที่ 2 :

2.1 ผลที่เกิดขึ้น เมื่อเทียบกับ วัตถุประสงค์ (ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด)
เป็น อย่างไร

ได้เท่ากับที่กำหนด

ได้น้อยกว่า

ได้มากกว่า

อื่นๆ (ระบุ)..... (มีวัตถุประสงค์/ผลผลิต/ผลลัพธ์ทั้งหมดก็

ข้อ ได้เท่ากับ น้อยกว่า มากกว่า ก็ข้อ)

ใบงานสำหรับถอดบทเรียน (ต่อ)

ส่วนที่ 2 :

2.2 วิเคราะห์สาเหตุ ปัจจัย ที่ทำให้เกิดผล

ผลที่เกิดขึ้น	เพราะอะไร (ปัจจัยเงื่อนไข/กิจกรรมในโครงการ)	ทำอย่างไร
บ้านถ้ำเสือเป็นชุมชน ท่องเที่ยว สุขภาวะ (2559) สุขภาวะ (มิติ เครื่องมือวัด)	มีการพัฒนาศักยภาพผู้นำ กิจกรรมอบรม ศึกษาดูงาน ลป.รร.	ผู้นำอบรม แสวงหาความรู้ โดยการ อบรม CBT,SDGs,SE,SEP ผู้รู้ แลกเปลี่ยน เรียนรู้
	พัฒนาระบบ/กลไก กิจกรรม.....	จัดระบบการช่วยเหลือ เยียวยาส่วนกลาง ให้ผู้ทำงานชุมชน สังคม
	พัฒนาสภาพแวดล้อม กิจกรรม.....	จัดการความสะอาดบ้านเรือน ผ่าน โรงเรียน กิจกรรมเวทีชุมชนทุกเดือน มีวาระเรื่อง การท่องเที่ยว...ใช้เทคนิครับฟัง ปลอบ ของ

ใบงานสำหรับถอดบทเรียน (ต่อ)

ส่วนที่ 2 :

2.2 วิเคราะห์สาเหตุ ปัจจัย ที่ทำให้เกิดผล

ผลที่เกิดขึ้น	(ปัจจัยเงื่อนไข/กิจกรรมใน โครงการ)	ทำอย่างไร	ปัญหา/ อุปสรรค
อัตราการเกิด อุบัติเหตุเพิ่มขึ้น	ท้องถิ่น สถานศึกษา ชุมชน ในพื้นที่ รณรงค์การขับขี่ปลอดภัย	เดินรณรงค์ จัดนิทรรศการ ประกวด	มีการเลี้ยง แอลกอฮอล์
	จัดระเบียบการจราจรบนท้องถนนตามจุด เสี่ยง	ตำรวจ จราจร ชรบ. อพปร.จัดเวร ตั้งด่าน จับ ปรับ	
	ทำหมั่นสุนัขจรจัด 90%	อบต. ปศุสัตว์ ทำแผน ดำเนินการทำหมั่นสุนัขจรจัด	

ใบงานสำหรับถอดบทเรียน (ต่อ)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ หากต้องทำโครงการนี้อีก

(ข้อเสนอแนะต้องเจาะจง ปฏิบัติได้ : Specific Actionable

Recommendations : SARs

: ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร)

1. ปศุสัตว์อำเภอ และ อบต. จัดทำแผนร่วมกัน กำหนดช่วงระยะเวลา และจำนวนการทำหมันสุนัขจรจัดแต่ละเดือน
2. ปศุสัตว์อำเภอจัดระบบโมบายล์ การทำหมันสุนัขจรจัด
3. อบต....ปรับโครงสร้างถนน/ความสว่างของไฟ ณ....(บริเวณไหน) ภายในเดือน.....
4. ชุมชนร่วมกำหนดการควบคุมการตีหม ...เทศบาลเลือกตั้ง ฯลฯ

ฝึกปฏิบัติการถอดบทเรียน

กฎ กติกา

1. กรณีวันนี้อยู่ที่เดียวกัน

1.1 รวมกลุ่ม ตามที่กำหนด แต่ละกลุ่ม มี Fac และ Note

1.2 เข้ากลุ่มเพื่อ ปฏิบัติตามโจทย์ 3 ข้อ

1.3 ก่อนปฏิบัติตามโจทย์ 3 ข้อ ชวนเครื่อง ทบทวนโครงการ

1.4 ขณะเข้ากลุ่ม ให้ความเห็น รับฟังเพื่อน เพราะความรู้ และบทเรียน

อยู่ในตัวของทุกคนที่ผ่านประสบการณ์โดยตรงจากการทำโครงการ

2. กรณีวันนี้แยกกัน อยู่คนละที่

ปฏิบัติตามโจทย์ 3 ข้อ (รายบุคคล)

ขั้นตอนทำความเข้าใจโครงการ

เลือกโครงการเพื่อนำมาใช้ถอดบทเรียน โดย

1. เป็นโครงการ หรือ กิจกรรม ที่ดำเนินการเสร็จสิ้นในระยะเวลาที่ผ่านมา และเห็นผลลัพธ์
2. ต้องเป็นโครงการ หรือ กิจกรรม ที่สมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่รู้จักและเข้าใจกระบวนการทั้งหมด

แบ่ง 5 กลุ่ม

1. ดร.เพ็ญ

2. ผศ.ดร.วิภาดา

3. อ..วัลภา

4. ผศ.ดร.ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา

(อ.หนึ่ง)

5. รศ.ดร.จุฑารัตน์

เอกสารอ้างอิง

1. ประภาพรพรณ อุ่ชอบ . การถอดบทเรียน : แนวคิดและการนำไปใช้
ในงานสร้างสุของค์กร เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ
โครงการพัฒนาศักยภาพภาคี ด้วยเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านงานสร้าง
เสริมสุขภาพภาคใต้ตอนล่าง 18-20 กพ. 2560
2. ประพนธ์ ผาสุกยี่ด. **การจัดการความรู้ ฉบับ KM Inside (2553).**
กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 1. บริษัท เอมี เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด.
3. ศุภวัลย์ พลายน้อย (2553). นานาวิทยาการถอดบทเรียนและการ
สังเคราะห์ความรู้. กรุงเทพฯ พิมพ์ครั้งที่ 4 บริษัท พี.เอ.สีฟวิ้งจำกัด